

MAJANDUSAASTA ARUANNE

aruandeaasta algus: 01.01.2023

aruandeaasta lõpp: 31.12.2023

sihtasutuse nimi: Sihtasutus Eesti Teadusagentuur

registrikood: 90000759

tänavatalu nimi, Soola tn 8

maja ja korteri number:

linn: Tartu linn, Tartu linn

vald: Tartu linn

maakond: Tartu maakond

postisihnumber: 51004

telefon: +372 7300324

faks: +372 7300336

e-posti aadress: etag@etag.ee

veebilehe aadress: <http://www.etag.ee/>

Sisukord

Tegevusaruanne	3
Raamatupidamise aastaaruanne	22
Bilanss	22
Tulemiaruanne	23
Rahavoogude aruanne	24
Netovara muutuste aruanne	25
Raamatupidamise aastaaruande lisad	26
Lisa 1 Arvestuspõhimõtted	26
Lisa 2 Raha	27
Lisa 3 Nõuded ja ettemaksed	28
Lisa 4 Maksude ettemaksed ja maksuvõlad	29
Lisa 5 Materiaalsed põhivarad	29
Lisa 6 Kasutusrent	30
Lisa 7 Võlad ja ettemaksed	30
Lisa 8 Annetused ja toetused	31
Lisa 9 Jagatud annetused ja toetused	31
Lisa 10 Mitmesugused tegevuskulud	32
Lisa 11 Tööjõukulud	32
Lisa 12 Muud kulud	32
Lisa 13 Intressitulud	33
Lisa 14 Seotud osapooled	33
Aruande allkirjad	34
Vandeauditiitori aruanne	35

2023. a tegevusaruanne

Sihtasutuse Eesti Teadusagentuur (edaspidi ETAG) tegevusaruanne annab ülevaate kõige olulisematest tegevustest ja arengutest 2023. aastal.

ETAGi missiooniks on toetada riikliku teadus- ja arendustegevuse ning innovatsioonipoliitika kujundamist ja elluviimist ning aidata kaasa teadus- ja uuendustegevuste sotsiaalse ja majandusliku mõju ning sünergia kasvule.

ETAGi asutas Eesti Vabariik 1. märtsil 2012. a SA Eesti Teadusfond ja SA Archimedes teaduskoostöökeskuse osakonna ühendamisel, asutajaõigusi teostab haridus- ja teadusministeerium (edaspidi HTM). ETAG kuulub HTMi haldusalasse ning koostööd ministeeriumi ja sihtasutuse vahel reguleerib koostöö- ja haldusleping.

ETAGi strateegilist juhtimist ja järelevalvet teostab haridus- ja teadusministri nimetatud seitsmeliikmeline nõukogu, mille kohustused ja õigused on määratud sihtasutuse põhikirjas. ETAGi tööd juhib ja tegevuse eest vastutab nõukogu poolt kinnitatud juhatus. Eesti teadus- ja arendustegevuse kvaliteedi hindamiseks töötab sihtasutuse juures hindamisnõukogu, mis on moodustatud erinevate teadustegevuse valdkondade tunnustatud ekspertidest. Hindamisnõukogusse kuulus 2023. aastal 20 liiget, sealhulgas nõukogu esimees, kelleks on ETAGi juhatuse esimees.

Sihtasutuse sisekontrolli korraldab kvaliteedijuht, kes on juhatusele nõuandev isik ja kelle ülesanded on kirjeldatud ametijuhendis.

ETAGis on neli osakonda ja administratsioon, mis toetab osakondade tegevusi. ETAG asub Tartus (Soola 8), kuid kolm töökohta paiknevad ka Tallinnas (Tõnismägi 5a). Lisaks asub Brüsselis Eesti teadus- ja arendustegevuse kontakbüroo.

Sihtasutuse põhikirjaline ülesanne on toetuste eraldamise teel teadus- ja arendustegevuse finantseerimine ning sellekohase riikliku teaduspoliitika elluviimine ja rakendamine, toetuste kasutamise tulemuslikkuse ja mõju analüüs ning rahvusvahelistes teadusprogrammides osalemise korraldamine vastavalt Eesti, Euroopa Liidu ja teiste rahvusvaheliste programmide ning ETAGile õigusakti või halduslepinguga määratud riiklike ülesannete täitmiseks eraldatud vahenditele.

ETAGi 2023. aasta tegevuskava lähtus ETAGi arengukavas püstitatud strateegilistest eesmärkidest ja asutuse põhikirjalistest ülesannetest.

2023. a tegevused olid suunatud arengukavas püstitatud viie strateegilise eesmärgi saavutamiseks:

1. Eesti teaduse rahastamise süsteem on terviklik, kooskõlaline ja toetab Eesti ühiskonna heaolu kasvu
2. Eesti on aktiivne rahvusvahelises teaduskoostöös ja väljapaistval positsioonil Balti-Põhjamaade teadusruumis
3. Eestis on teadus nähtav ja hinnatud
4. Eesti poliitika on teadus- ja tõenduspõhine

5. ETAG on tõhusalt toimiv organisatsioon, kus töötab tark ja pühendunud meeskond

Eesmärkide täitmisel olid 2023. a prioriteedid:

1. **Tõukefondide uue perioodi programmide käivitamine ja tegevuste elluviimine.**
Prioriteediks on uute programmide käivitamine ja vastavate tegevustega alustamine. Samal ajal toimub eelmise perioodi programmide lõpetamine.
2. **Teadustaristute arengu ja haldamise toetamine.**
ETAG korraldab Eesti teadustaristu teekaardi uuendamise. Teekaart on riikliku tähtsusega teadustaristu planeerimise ja rahastamise kese. ETAG käivitab riikliku tähtsusega rahvusvahelise teadustaristuga koostöö meetme, tippkeskuste meetme ning tippkeskuste ja teadustaristu teenuste arendamise meetme.
3. **TA süsteemi ja poliitika analüüsimise ning poliitikakujundajate nõustamise tegevuste tugevdamine.**
Valdkondlike ministeeriumide rolli suurenemine TA süsteemis vajab andmepõhise analüüsiga toetamist pikaajaliste eesmärkide elluviimiseks. Selleks viib ETAG läbi töökorralduse muudatuse luues strateegilise analüüsi osakonna ja vastava tegevuskava.

Tõukefondide uue perioodi programmide käivitamine ja tegevuste elluviimine toimus planeeritust aeglasemas tempos. Aasta lõpuks said kinnitatud kolme meetme toetuse andmise tingimused. Kahe meetme kinnitamine toimub 2024. a. Lõppesid edukalt kõik perioodi 2014-2020 tõukefondide meetmed.

HTM ministri määruse „Riikliku tähtsusega teadustaristu toetamine“ kinnitamise järel alustati Teadustaristu teekaardi uuendamise ja taristu rahastumeetmete kujundamise protsessi. Peamiselt jäävad need tegevused aastasse 2024.

Hästi käivitusid strateegilise analüüsi osakonna tegevused TA süsteemi ja poliitika analüüsimise ning poliitikakujundajate nõustamise tugevdamiseks. Koos HTMi ja Riigikantseleiga koostati Teadus- ja arendusnõukogule (TAN) ettepanekud valdkondliku TA korraldamiseks. Poliitikakujundajate, ettevõtjate ja teadlaste koostöö tihendamiseks korraldati Riigikogus juba kümnendat korda teaduspoliitika konverents, mis keskendus uute tehnoloogiate edukaks juhtimiseks vajalikele poliitikatele.

1. **Eesti teaduse rahastamise süsteem on terviklik, kooskõlaline ja toetab Eesti ühiskonna heaolu kasvu**

ETAG menetles 14 teadus- ja arendustegevuse rahastusskeemi, sealhulgas nelja riiklikku rahastusinstrumenti: uurimistoetusi (sh ka tagasipöörduvate teadlaste ja Eestist väljuvate järel doktorite mobiilsusgrante), arendusgrante (EAG), tuumiktaristu toetusi (TT) ja teaduse tippkeskuste toetusi.

PUT taotlusvooru (maht 12,4 mln eurot) laekus 335 uut taotlust, ehk 6 taotlust vähem kui eelmisel aastal. Tehnilise kontrolli järel võeti menetlusse 329 taotlust aastases kogumahus 59,5 mln eurot. Teist aastat järjest hinnati riiklike uurimistoetuste taotlusi rahvusvahelistes eksperdikomisjonides ning teaduseetika ja andmehalduse eksperdikomisjonis. Teaduseetika ja

andmehalduse eksperdikomisjonis menetleti 75 taotlust. ETAGi juhatus otsustas hindamisnõukogu ettepanekul rahastada 73 uut grandiprojekti (13 PUTJD ehk järeldoktori-, 18 PSG ehk stardi- ja 42 PRG- ehk rühmaprojekti). Tagasipõrduva teadlase toetusele esitati 17 taotlust, mida on viie võrra vähem kui eelneval aastal. Rahastusotsus tehti 10 projekti kohta.

Viidi läbi EAG taotlusvoor, mille maht oli 2,3 mln eurot ja prioriteediks Eesti rohepoliitika võtmevaldkondade edendamine. Huvi EAG taotlemise vastu oli jätkuvalt kõrge. Esitati 68 taotlust, millest otsustati rahastada 14.

Grandilepingute tingimuste täitmise järelevalve raames kontrolliti seitsme 2022. aastal lõppenud PSG ja PRG projekti (kuuest asutusest) toetuse kasutust. Järelevalve tulemusel leiti, et seitsmest projektist viie puhul kasutati toetust sihtotstarbeliselt. Kahe projekti puhul esines rikkumisi, mille tõttu küsiti mittesihtotstarbeliselt kasutatud toetuse osa tagasi, kogusummas 26 508 eurot. Tagasinõudmised olid seotud probleemidega isikkoosseisus, nimelt maksti töötasusid isikutele, kes ei olnud projekti rühma liikmed.

Esmakordselt korraldati teaduse tippkeskuste toetuse taotlusvoor, mille tulemusel sai rahastuse 10 projekti kogumahuks 70 mln eurot seitsmeks aastaks. Taotluste hindamisel kasutati uudset intervjuuvooru ja valikukomisjoni ette kutsuti kõik taotlejad (kokku 13), kelle taotlus ületas kõigis kolmes kriteeriumis lävendi „väga hea“.

Menetleti 17 **tuumiktaristu** tegevusaruannet ja jätkutaotlusi, mis rahuldati kogumahuks 1,4 mln eurot. Oktoobris allkirjastas haridus- ja teadusminister “Riikliku tähtsusega teadustaristu toetamise” määruse, milles HTM volitas ETAGi viima läbi **Eesti teadustaristu teekaardi uuendamise**. Käivitati teekaardi uuendamise protsessi ettevalmistamine (tegevuste, kordade, juhendite koostamine, taristukomisjoni uuendamine). Uuendatud teekaart valmib 2024. a sügiseks.

Jätkati **Ukraina teadlaste toetamist** stardi- ja rühma- ning arendusprojektidesse kaasamiseks. Kokku toetati 26 teadlast kogusummas 398 tuhat eurot.

Valdkondlike ministeeriumide TA tegevuse elluviimise toetamiseks osaleti kultuuriministeeriumi (KUM) teadus- ja arendustegevuse programmi „Eesti kultuuri teadus- ja arendusprogramm 2023–2026“ ning haridus- ja teadusministeeriumi teadus- ja arendustegevuse programmi „Eesti keel ja kultuur digiajastul 2019–2027“ väljatöötamises ja korraldati nendest programmidest projektide rahastamiseks taotlusvoorud. KUMi programmi taotlusvooru laekus 43 taotlust, millest otsustati rahastada 11 projekti mahus 0,9 mln eurot ja HTMi programmi taotlusvooru 25, millest otsustati rahastada 9 projekti mahus 1,1 mln eurot.

Sarnaselt 2022. aastale hindas uurimistoetuste taotluste teaduseetikat ja andmehaldust eraldiseisev teaduseetika ja andmehalduse eksperdikomisjon. Komisjon hindas ka KUMi ja HTMi programmide ning teaduse tippkeskuste toetuse taotlusi.

Aasta lõpus avati **temaatiliste teadus- ja arendusprogrammide taotlusvoor**, mille seitsmesse programmi esitati kokku 148 ettepanekut. Ettepanekute hindamine jätkub 2024. a alguses.

Märkimisväärne töömaht oli seotud **lõppeva rahastusperioodi tõukefondide projektide ja programmide lõpetamisega**, sh lõppevate projektide lõpparuannete hindamine, programmi

tegevuste eelarvete korrigeerimiseks toetuse andmise tingimuste muutmine jms. Lõppesid ResTA, Mobilitas Pluss, RITA programmid.

Osaleti aktiivselt **uue perioodi meetmete** (nii struktuurifondide kui ka riigieelarvelistest vahenditest rahastatavad) väljatöötamisel ja elluviimise ettevalmistamisel (nt teaduse tippkeskused, teadustaristu toetamise süsteem ja vastavad meetmed, RITA+, TAIE 5. fookusvaldkonna teekaart, temaatilised TA programmid, tippkeskuste ja teadustaristu teenuste arendamine, Mobilitas 3.0).

Teaduse evalveerimise korraldamiseks valmis TA evalveerimise kontseptsioon, mis saadeti HTM-le ja teadusasutustele. Viidi läbi IT Akadeemia IKT teadusmeetme **sihtevalveerimine** kolmes meetmest rahastatud ülikoolis – TÜ, TTÜ ja TLÜ. Alustati 2024. aasta **korralise evalveerimise** ettevalmistustöödega. Koostati hindamisjuhend ja hindamiskomisjoni töökord ning eneseanalüüsi raporti vormid. Evalveerimise protsessi ja põhimõtteid arutati suuremate teadusasutuste esindajatega. HTMile esitas avalduse evalveerimiseks 27 asutust. Mitmed asutused soovivad saada evalveeritaks mitmes teadusvaldkonnas (kokku evalveeritavaid valdkondi 44).

Uuriti võimalusi tehisaru kasutamiseks teadushindamise protsessi erinevates etappides. Plaanis on kasutada masinõppe mooduleid hõlbustamiseks granditaotluste hindamist (taotluste valdkondliku kuuluvuse määramine, retsensentide huvide konflikti tuvastamine ja parimate retsensentide leidmine) ning koostati lähteülesanne vastavate arenduste tellimiseks. 2024. aastal on plaanis vähemalt osa plaanitud arendustest luua ja kasutusele võtta.

Osaleti teaduse hindamise reformi koalitsiooni CoARA tegevustes. Otsustati osa võtta tööst kolmes töögrupis (teadlase karjääri evalveerimine, granditaotluste evalveerimine, teadussüsteemi evalveerimine). CoARA ETAGi tegevuskava koostamiseks korraldati ümarlaud TA asutuste ja teaduste akadeemia osavõtul, tegevuskava valmib 2024. a.

Ressursside väärindamise programm (ResTA) lõpetati. Programmi eesmärgiks oli toetada teadus- ja arendussüsteemi võimekuse kasvu ning ettevõtluse vajadusest lähtuvate teadussuundade arengut ressursside väärindamise valdkondades. ResTA raames viidi toidu, puidu ja maapõueressursside väärindamise valdkondades ellu 20 teadusprojekti kogumaksumusega 10 091 675 eurot. Lisaks rahastati ResTA vahenditest laialdasi kommunikatsioonitegevusi, et teavitada laiemat avalikkust ressursside väärindamise valdkondades tehtavast teadus- ja arendustegevusest.

RITA programm, mis aitas kaasa riigi rolli suurendamisele teadus- ja arendustegevuse uuringute tellimisel, lõpetati. RITA raames võeti tööle 15 teadusnõunikku 10 ministriumis ja Riigikantsleis, lisaks 15 arendusnõunikku 15 erialaliidus. Kokku rahastati uuringuid 24,6 mln euro eest erinevate alategevuste kaudu. Kokku telliti või kaasrahastati 178 erineva suurusega uuringut või analüüsi.

Alustati **RITA+** tegevustega. Valmistati ette ja käivitati RITA+ alategevus 1 jaoks strateegiliste teemade kogumise ideevoor. RITA+ alategevus 2 jaoks koondati TAIE strateegia seireuuringute ideed ning hakati ette valmistama mitme uuringu lähteülesandeid. Jätkusid teadus- ja arendusnõunike võrgustumise tegevused, samuti jätkus ETISE tegevuste rahastamine.

Edukalt on lõpetatud **soolõime** projekt GEARING-Roles. Projekti tulemusel loodi ETAGis soolise võrdõiguslikkuse kava 2020-2027, mille täiendamine ja ülevaatamine toimub igal aastal. Lisaks

saadi soolise võrdõiguslikkuse temaatikaga tegelemisel palju kogemusi, mida kasutatakse ETAGi töös. Soolõime tegevused jätkuvad projektis Genderaction, mille raames peab valmima tegevuste mõjukuse suurendamise plaan. Tegevusi laiendatakse koostöös HTMi, MKMi ja EISI (Ettevõtluse ja Innovatsiooni SA) esindajatega.

2. Eesti on aktiivne rahvusvahelises teaduskoostöös ja väljapaistval positsioonil Balti-Põhjamaade teadusruumis

Eesti teadlaste **üleeuroopalises teaduskoostöös** osalemist toetab ETAG nii rahaliselt kui ka informatsiooni jagamise ja nõustamisega. ETAG täidab Euroopa Liidu raamprogrammi „Euroopa horisont“ („Horizon Europe“, HEU) Eesti kontaktpunktide võrgustiku ülesannet.

Eesti teadlaste, teadusasutuste, ministeeriumide jt osalemise koordineerimiseks **raamprogrammi partnerlustes** on loodud **osaluskava**, mille koostamise kaasatakse EL partnerlustes osalemise töörühmade kaudu erinevaid osapooli. Partnerluste töörühmadesse kuuluvad ülikoolide, TA asutuste, ministeeriumite, erialaliitude, omavalitsuste ja ettevõtjate esindajaid. ETAGi ülesanne on lisaks protsessi koordineerimisele ka riigi osalust partnerlustes seirata. Osaluskava info haldamiseks valmis veebipõhine rakendus, mis hõlbustab andmete sisestamist ja loob parema ülevaatlikkuse. Uut rakendust kasutati esmakordselt 2024. a osaluskava konsultatsiooniprotsessis.

Eesti osalemine EL **partnerlustes ja rahvusvahelistes taristutes** on võrreldes 2022. a-ga kasvanud – 2022. aastal oli ministeeriumite ja ETAGi poolt rahvusvahelisse koostöösse (sh nii partnerlustesse kui taristutesse) investeeritud summa 12 mln eurot, 2023. aastal üle 13 mln euro. ETAGi rahastatavate partnerluste ja taristute eelarvesse lisandus 2023. a märkimisväärne (1/3) osa ka Euroopa Komisjoni kaasrahastusest (1,2 mln eurot, vrld 2022. a oli see summa 185 tuh eurot). 2023. aastal algas 15 uut projekti, kokku on hetkel töös 44 ETAGi rahastusega ERANet-i, partnerluse ja NordForski taotlusvooru projekti.

Esmakordselt viidi läbi Eesti teadustaristu teekaardil nimetatud rahvusvaheliste teadustaristute algatatud teaduskoostöös osalemise **taotlusvoor (RVTT)**, (eelarve 2023. a 490 000 eurot). Taotlused esitati nelja rahvusvahelise teadustaristu kohta: CERN, Euroopa Kosmoseagentuur (ESA), Euroopa eluteaduste andmetaristu ELIXIR ja Euroopa Sotsiaaluuring (ESS). Taotlusi hinnanud komisjon pidas Eesti osalemist kõikides teadustaristutes oluliseks ja tegi ettepaneku kõiki taotlusi rahastada. Edaspidi liitub see toetus üldise taristu toetusmeetmega.

„Euroopa horisondi“ võimaluste tutvustamiseks kaasati Eesti Kosmosenõukogu alla moodustatud Kaugseire nõukokku ETAGi esindaja. ETAGi esindaja kuulub ka ESA teadusprogrammi SPC ning PRODEX nõukokku. ESA PRODEX programmi raames rahastatakse Eesti teadlaste osalust „Komeedipüüdu“ missioonis, ETAG osaleb „Komeedipüüdu“ Steering Committee-s. Majandus- ja kommunikatsiooniministeerium (MKM) rahastas Eesti teadlaste osalust „Komeedipüüdu“ missioonis läbi ESA PRODEX programmi 1,3 mln euroga. Koos MKMga valmistati ette ESA teadusdirektori visiiti Eestisse 2024. jaanuaris.

ETAGi esindajad kuuluvad mitmete rahvusvaheliste teadustaristute (sh Euroopa biopankade teadustaristu BBMRI ERIC, Euroopa Neutronkiirgusallika (ESS), Eluteaduste andmete taristu ELIXIR ja Euroopa loodusteaduslike arhiivide taristu DiSSCo jne) juhtorganitesse koos teiste liikmesriikide esindajatega

HPC kasutuse suurendamiseks eeskätt avaliku sektori ja VKE-de seas käivitus (ja kestab kuni 2025) **EuroHPC kompetentsikeskuste jätkuprojekt**, mille EL toetus on 1 mln eurot ja mida ETAG toetab samas mahus. EuroHPC on üleeuroopaline teadusarvutusvõrgustik, mille moodustavad erinevad superarvutid eri Euroopa riikides. Eesti on ühinenud Soomes asuva teadusarvutusressursiga "EuroHPC LUMI" ja sellele pääsevad ka Eesti kasutajad ligi. Seda juurdepääsu vahendab Eesti kasutajatele Eesti teadusarvutuste infrastruktuur ETAIS (TÜ, TTÜ, KBFI konsortsium), kes on osalenud EuroHPC LUMI arendustegevuses ja kes on LUMI konsortsiumis Eesti-poolne partner. Samal ajal on olemas ja kasutajatele avatud ka kohapealne Eestis asuv teadusarvutusressurss (HPC), mida arendab ja haldab samuti ETAIS. ETAISI kaudu toimub kasutajate suunamine vastavalt kasutajate vajadustele, kas mõistlikum on kasutajal arvutada LUMI ressursside peal või piisab ETAISI enda arvutusressurssidest. Projekti raames koolitatakse Eesti kasutajaid ning tutvustatakse EuroHPC ja kohalikke HPC võimalusi.

Jätkus **Eesti osalemine Euroopa Neutronkiirgusallika rajamisel** Lundis. Eesti on ehitusfaasis oma rahalised kohustused täitnud. Paralleelselt ehitusfaasiga algas esmane käivitusfaas, mis kestab 2025. a lõpuni.

Eesti **CERNi** täisliikmelisuse saamiseks aidati ette valmistada CERNi hindamisrühma visiiti Eestisse, et tutvustada Eesti teadlaste CERNi tegemisi ja arutada ministrite (HTM, MKM) ja rahastajatega (ETAG, EAS) Eesti edasisi tegevusi CERNi rahastamises. Oluliseks peeti RVTT meedet, mille raames CERNi tegevusi toetatakse. Hindamisrühm koostas Eesti kohta positiivse raporti ja soovitas võtta Eesti CERNi täisliikmeks.

Osaleti Euroopa biopankade ja biomolekulaarressursside teadustaristu **BBMRI ERIC** liikmemaksu mudeli muudatuste aruteludes.

Korraldati neli suuremat üritust: välisosalejatele suunatud CHANSE avakonverents (200 osalejat), Eesti taotlejatele suunatud TWINNING meetme konverents (70 osalejat), akadeemiline koostöö Eesti ja Jaapani vahel – ETAG ja JSPS koostöö 20. aastapäeva ühisseminar (50 osalejat) ja Eesti teadlaskonnale suunatud TeadusEST konverentsi (osalejaid ~ 115). TeadusEST fookus oli sel korral väliskoostööl ning Euroopa raamprogrammi võimalustel ja tulevikul. Kokku korraldati aasta jooksul **112 üritust** (infopäeva, seminari, koolitust, konverentsi), millest võttis osa üle **4300 inimese**. Veebiürituste kõrval on pärast covidist tingitud pausi osutunud ootamatult populaarseks ka füüsilised infopäevad ning koolitused. Vastati enam kui **2400 päringule**. Lisaks konsulteeriti teadlasi ja teadusasutusi, ettevõtteid, ministeeriume ja teisi riigiasutusi. Loodi abistavaid materjale nii raamprogrammi projektide taotlejatele kui ka elluvijatele.

Brüsseli büroo jätkas koostöös Balti (ja ka teiste IGLO) büroodega „Euroopa horisondi“ teemal veebiseminaride korraldamist. Korraldati ja aidati kaaskorraldada kolme suuremat üritust: ETAGi 10. tegutsemisaasta tähistamiseks seminar (osalejaid 100), Ukraina ülikoolide kõrgetasemelise delegatsiooni vastuvõtt ja seminar “Ukraina haridus, teadus ja innovatsioon sõjaseisukorra ajal” (osalejaid ~40) ja JRC projekti “Building capacity for evidence-informed policymaking in governance and public administration in a post-pandemic Europe” seminar “Science for Policy – challenges and opportunities” (osalejaid ~35).

Eesti on raamprogrammis olnud väga edukas: 2023. aasta lõpuks on Eestisse tulnud 158 mln eurot, sh neli Euroopa teadusnõukogu granti (ERC). Laienemise valdkonnas väga suure eelarvega „Teaming“ meetme rahastusega alustas kaks uut projekti ja uuest hindamisvoorust pääses edasi kolm Eesti taotlust (kokku esitati 9). Selle vooru tähtaeg on 7. märts 2024.

Eestis töötavaid välisteadlasi toetati **EURAXESSi võrgustiku** kaudu ning Eestis avanevaid teadustöökohti hallati üleeuroopalise EURAXESSi portaali kaudu. Osaleti EURAXESSi ERA Talent Platformi arendamises.

Korraldati Eesti osalemist Euroopa teadus- ja tehnoloogiaalases **koostöövõrgustikus COST** (European Cooperation in Science and Technology). Aasta jooksul liitus COSTi projektide korralduskomiteedega Eestist 69 uut liiget. Kokku on 288 Eesti asutusega seotud esindajat 191 erineva COSTi projekti korralduskomitees.

Mobilitas Pluss programm panustas oluliselt Eesti teaduse rahvusvahelistumisele ja rahvusvahelisele nähtavusele. Kokku toodi programmi toel Eestisse 111 järel doktorit, 69 tagasipöörduvat teadlast ning 13 tippteadlast. Research in Estonia tegevustega panustati Eesti teaduse nähtavuse suurendamisele ning Brüsseli büroo oli oluline kontaktpunkt, et aidata kaasa Eesti teadusasutuste ja ettevõtete osaluse suurendamisele „Horizont 2020“ raamprogrammis. Lisaks jagasime välja 21 ERC granti taotlemise edukuse tõstmise toetust, millest kokku sai Eesti 3 ERC granti.

Alustati **Mobilitas 3.0** tegevuste elluviimist. Tehti tegevuse „ERC granti taotlemise edukuse tõstmine“ raames kaks rahastusotsust ning avati septembris Eestisse tulevate järel doktorite taotlusvoor. Kokku laekus 11 taotlust, millest rahastati 9.

Jätkus projektide elluviimine **NordForski (NF) teadus- ja innovatsiooniprogrammidest** (avaliku sektori digitaliseerimine, jätkusuutlik vesiviljelus, jätkusuutlik põllumajandus ja kliimamuutused). Liituti rohepöörde programmiga, kus osalevad kõik Põhjamaad, Leedu ja Eesti. Lisaks ETAGile osaleb Eestist rahastajana ka Regionaal- ja Põllumajandusministeerium.

Jätkakti **EMP Balti teaduskoostöö programmi** elluviimise koordineerimist. Seitsmest Eesti voorus rahastatud projektist kaks on lõppenud ja viis lõpeb 2024. a märtsis. Toimus programmi lõpphindamine, hindamisraport valmib 2024. a veebruaris. Praeguseks on Eesti teadlaste koordineeritud projektides esitatud 37 ühispublikatsiooni (sihtväärtus 50); kaks ühis-intellektuaalomandi kaitse taotlust (sihtväärtus 3), ühiste jätkurahastuse taotluste puhul (hetkel 2) jääb sihtväärtus (10) ilmselt saavutamata. Toimus Balti teaduskoostöö programmi vahekonverents Riias, kus Eesti projekte esindas ja tegi ettekande prof Tarmo Soomere. 2024. a seisavad ees arutelud Balti teaduskoostöö programmi tulevikuplaanide osas.

ETAG vahendab juba 20 aastat **JSPS-i (Japanese Society for Promotion of Science)** järel doktorite stipendiumi teadustööks Jaapanis kõigis teadusvaldkondades. Toimus ETAGi, JSPS ja Jaapani Suursaatkonna ühisseminar, et tähistada koostöö 20. aastapäeva (osalejaid 50) ja tutvustada teaduskoostöö võimalusi Eesti ja Jaapani vahel. Koos TÜ, TalTechi ja TLÜ esindajatega toimus visiit Jaapanisse, et valmistada ette koostöö tihendamise võimalusi. Külastati kahte peamist teadust rahastavat agentuuri (JSPS ja JST), kahte ülikooli (Tokyo ülikool ja Hosei ülikool) ja TA asutust RIKEN. Toimus vastuvõtt Eesti saatkonnas Tokyos. Visiit andis vajalikud teadmised ja kontaktid, et edasisi tegevusi kavandada ning uusi toetuskeeme käivitada.

ETAGi ja **Taiwani teadusministeeriumi (MOST) vahelise koostööprogrammi** raames toimunud konkursile esitas taotluse kuus teadlast ja neist otsustati toetada kolme.

Avati NSFi (*National Science Foundation*) koordineerimisel uus toetusmeede **IMPRESS-U** (*Towards Resilient International Collaborations. Integration of Ukrainian Researchers into Global Research Community*), et edendada kõrgetasemelist teadustööd ning aidata kaasa **Ukraina teadusasutuste** integreerimisel rahvusvahelisse koostöösse. Programmiga on liitunud teadust rahastavad organisatsioonid Balti riikidest, Poolast ning USAst. Huvi programmi vastu on olnud väga suur – praeguseks on esitatud 100 taotluse ettepanekut, millest 35 on saanud kutse esitada täistaotlus, sh viis Eesti teadlaste osalusega, millest neli on saanud ka positiivse rahastusotsuse mahus 400 000 eurot.

Ukraina põgenikest teadlaste toetusmeetmest **MSCA4Ukraine** sai rahastuse neli Ukraina järel doktorit, neist kolm asus tööle Tartu Ülikooli ja üks Tallinna Tehnikaülikooli. Eestist esitati meetmesse 10 taotlust.

Tihenes koostöö ka Armeeniaga, armeenlaste initsiatiivil. Aprillis korraldati 4-päevane **õppevisiit Armeenia Teaduskomitee delegatsioonile**, et tutvustada ETAGi erinevaid praktikaid ning laiemalt Eesti teaduskorraldust. Koostöö on saanud positiivset äramärkimist ka Euroopa Komisjoni poolt, kes vastavat skeemi rahastas.

Osaleti aktiivselt **Science Europe** töös. Juhatuse esimees kuulub töögruppi *High Level Policy Network*, mille arutelude fookuses olid kaks suur valdkonda: (1) EL teadusruumi (ERA) uued tegevussuunad (akadeemiline vabadus, tegevused ja töökorraldus EL seadusandlusega, laienemise ja tiptasemele juurdepääsu platvorm, jne) ning (2) piiriülene koostöö (globaalne lähenemine ja teadus- ja innovatsioonialase rahvusvahelise koostöö alal Aasia, Aafrika, Lähis-Ida suunal), Ukraina koostöö, multilateraalne koostööprogramm Weave jne). Esinemine paneelis GRC Euroopa seminaril 20-21 nov GRC Euroopa seminaril „*Research and sustainability*“.

Teaduskommunikatsiooni osakonna juhataja juhib Science Europe teaduskommunikatsiooni töörühma. Aasta jooksul korraldati Eesti alalises esinduses Brüsselis kaks Science Europe töörühma kohtumist koos võrgustumisüritusega. Jaanuaris tutvustati Eesti teaduskommunikatsiooni edulugu Rakett69 näol rahvusvahelistele poliitikakujundajatele ja teaduskommunikaatoritele, (osales ca 100 inimest); septembris toimunud töörühma kohtumisel esitlesime Tartu Ülikooli teadlaste osalusel läbiviidava Genome of Europe'i projekti tutvustamist Science Europe liikmetele (osales ca 40 inimest). Mõlemad üritused olid väga edukad ja said palju positiivset tagasisidet.

Science Europe kommunikatsiooni töörühma initsiatiivil valmistati koostöös Research Foundation – Flanders (FWO) ja Fonds de la Recherche Scientifique (F.R.S.-FNRS) ette 12.–13. märtsil 2024 toimuvat kõrgetasemelise teaduskommunikatsiooni konverentsi „Unlocking the Power of Science Communication in Research and Policy Making“, mis ühendab Euroopa Liidu poliitikakujundajad, teaduskommunikatsiooni valdkonna eksperdid, teadlased ning ELi teadusorganisatsioonid, et jagada teadmisi ja parimaid praktikaid. Konverents leiab aset Belgia eesistumise raames.

3. Eestis on teadus nähtav ja hinnatud

Ühiskonnas teaduse tutvustamist ja väärtustamist toetavad suures osas **TeaMe+ programmi** tegevused, mida rahastatakse tõukefondidest. Lisaks rahastati tõukefondidest RITA, RESTA ja Mobilitas Pluss programmide tulemuste tutvustamist.

Eesti teaduse tutvustamiseks oli eetris „**TeadusEST**“ sari (10 episoodi), ja 4 minuti klipid (20 osa): „**Tähelepanu: tegemist on teadusega!**“.

Teadusuudiste laiemal leviku tagamiseks sõlmiti uus kolmeaastane koostööleping ERRiga, et jätkata **teadusuudiste portaali Novaator** toetamist. Uue lepinguga suureneb teadusajakirjanike arv seniselt neljalt kuuelt 6-le, kellest ETAG rahastab kolme. Teadustoimetuses töötajate arvu kasv loob suuremad võimalused teaduse nähtavuse suurendamiseks. Novaator kajastas mõlema eetris olnud sarja teemasid ja teisi Eesti teadusmaastiku olulise teemasid ning sündmusi.

ETAGi rahastatud teadusprojektide tutvustamiseks koostati lõppenud uurimisprojektide tulemustest viiendat korda eelmisel (2022) aastal lõppenud grandiprojektide (81) tulemuste kogumik „**Teadusrikas Eesti**“. Esmakordselt leidsid kogumikus kajastamist RITA (tegevus 1) ja ResTA ning Mobilitas Pluss programmist toetust saanud projektid.

Valmisid ResTA programmi kõigi 20 projekti tutvustavad videod (eesti-, inglise ja venekeelsete subtiitritega), mida levitati ETAGi LinkedInis ja Facebookis ning need on üleval ETAGi Youtube'is. ResTA programmi puidu väärimise teemade kajastamiseks telliti kolm saadet ja iga saate kohta blogipostitus.

Jätkati Kuku raadiosaatega „Teadus teab!“, eetris oli 42 „Teadus teab!“ saadet.

Telliti ResTA ja SekMo 20 teemade kajastamiseks artikleid. Lisaks tellitud artiklitele ilmus veel 24 teadusprogrammidega (RITA, RITA+, TemTA) seotud artiklit Novaatoris, ERR portaalis, Postimehes, Delfis jt meediakanalites.

SekMo ja ResTA programmi tegevusi tutvustati sTARTUp Day messialal ja korraldati kaks seminari: „Researcher as a Deep-Tech Founder“ (osalejaid 33), „Research to the Rescue“ (osalejaid 17). sTARTUp Day ajal liitus RiE uudiskirjaga 46 inimest. Toimus ResTA lastelavastuse „Professor Peni“ kontrollitendus, esietendus toimus 12.04 Teatri Kodus.

Korraldati NUTIKAS ja SekMO meetme tulemuste tutvustamiseks teaduse ja ettevõtluse koostöökonverents: „Kust tuleme ja kuhu edasi?“, mida kandis üle ka ERR-i teadusportaal Novaator. Ettekannete, arutelude ja kogemuslugude kaudu vaadati tagasi senisele koostööle ning erinevate koostööd ergutavate toetusmeetmete mõjule. Kohapeal oli osalejaid kokku 84, ülekannet jälgis 721 inimest.

Koostöös EISI ja Startup Estoniaga korraldati metalli ja masinaehituse valdkonnas tegutsevate ettevõtjate ja teadlaste vaheline koostööpäev. Osales 45 inimest. Koostöös Eesti Geoloogiateenistusega korraldati maavarade uuringute infopäev "Eesti maapõueressurssidega seotud teadusuuringud", kus teadlased andsid ülevaate ResTA programmi tehtud teadustööde tulemustest. Kokku osales 68 inimest.

Koostöös Eesti Maaülikooli, TFTA, BioCC, TalTech, Polli Aiandusuuringute Keskuse ja Tartu Biotehnoloogia Pargi korraldati toidutehnoloogia häkaton "Garage48 Food", et leida lahendusi erinevatele väljakutsetele toiduainetööstuses. Kokku osales 70 inimest.

Noorte teadussaade „**Rakett 69**“ 13. hooaeg jõudis eetrisse. Otse-eetri vaatajate arv keskmiselt 69 000 vaatajat, järelvaatajaid keskmiselt 92 000 episoodi kohta. Saated käsitlesid laia teemaderingi (kosmos, keemia, elekter, tervis, mootorid, laenud, politsei, meeskonnatöö). Viidi läbi hange 14. hooaja eetrisse viimiseks.

Korraldati **kuus riiklikku konkurssi**: Eesti teaduse populariseerimise auhinna (laekus 53 taotlust), üliõpilaste teadustööde (koostöös Eesti Teaduste Akadeemiaga) (laekus 459 teadustööd), õpilaste teadustööde (laekus 213 tööd), haridusteaduslike tööde (laekus 45 tööd) ja noorte leiutajate (laekus 406 tööd) riiklikud konkursid ning teaduse populariseerimise riiklik projektikonkurss (laekus 112 taotlust).

Õpilaste teadusfestivalil Eesti Rahva Muuseumis osales kahel päeval 3004 (2022. a 2045) inimest. Festivali programmi kaasati mitmeid koostööpartnereid ja teaduse populariseerijaid töötubade (46) läbiviimiseks. Festivali kesksel kohal oli õpilaste teadustööde riikliku konkursi lõppvoor. Samuti toimus festivali mõlemal päeval lavaprogramm.

Koolide ja ettevõtete koostöö toetamise ja etendamise eesmärgil telliti koolide ja ettevõtete vahelise koostööloome protsessi väljatöötamine ning piloteerimine. Korraldati Haridusdisaini Keskusega kahepäevane koostööloome protsessi piloteerimise üritus Rakveres, millest võtsid osa koolide ja piirkondlike ettevõtete ning erialaliitude ja HARNO esindajad. Seminari töö tulemusena koostas Haridusdisaini Keskus koostööloome protsessi kirjeldava materjali, koos soovitusetega koostöö edendamiseks ettevõtetele ja üldhariduskoolidele.

Korraldati mitmeid regulaarseid üritusi **teaduskommunikatsiooni ja populariseerimise** tegijate kompetentsi ja **koostöövõrgustike** täiendamiseks: (1) uurimistööde koordinaatorite võrgustiku seminar „Uurimistööde metoodika – teadustöö ülikoolis vs koolis?“, kuhu kutsuti kõiki Eestis põhikoolide ning gümnaasiumite uurimistööde koordinaatoreid (80 osalejat). (2) karjäärspetsialistide kevadkool, mille eesmärk oli anda karjäärivalikuid nõustavatele spetsialistidele arusaadav ja adekvaatne ülevaade sellest, mida tähendab karjäär tehnoloogia ning inseneeria valdkonnas, millised on perspektiivsed ametialad tuleviku vaates ja arutleda laiemalt tehnoloogia ning inseneeria hariduse ja karjäärivalikute teemal (67 osalejat); toimus Haridus- ja Noorteameti ning Kaubandus-Tööstuskojaga ühiselt koolide ja kooliväliste partnerite koostööseminar veebis. Korraldati teaduse populariseerijate Miks.ee suvekool, kus teemaks oli disain. Teaduse populariseerijatele tutvustati haridusdisaini, teenusedisaini ja visualiseerimist (osalejaid 58).

Kaaskorraldati **Arvamusfestivali teadusala**. Toimus kaks arutelu ETAGi poolt esitatud teemadel ("Kas igal ettevõttel peaks olema oma teadlane?" (osalejaid 30), „Teaduskoostöö võimalikkusest julgeolekukriisis“ (osalejaid 40)).

Jätkati koostööd **PÖFF-i eriprogrammi „Teadus 360°“** korraldamisel. Programmis oli 5 toidu-, ookeani- ja kosmoseteemalist filmi. Filmid linastusid Tallinna ja Tartu kinodes. Kokku linastus kinodes „Teadus360°“ programmi raames 13 seanssi, mida vaatas kokku 1012 inimest.

Inseneeria populariseerimiseks tutvustati veebilehte www.inseneeriapuu.ee paljudel üritustel. Külastajate arv eestikeelses veebis oli 4700 ja venekeelses 843.

Miks.ee veeb pakub õpetajatele ja noorte karjäärinõustajatele materjale loodusteaduste- ja tehnoloogia valdkonna karjäärivõimaluste paremaks tutvustamiseks. Portaali külastajate arv kasvas 36 400-ni (2022. a 32 389, 2021. a 28 103). Ilmus 93 uudislugu.

Erasmus+ KA3 projekt "Towards an European STE(A)M Platform" projekti raames toimus lõpukoosolek, mis oli pühendatud Ukraina uue STEMi strateegia koostamisele ja kus tutvustati parimaid praktikaid. Projekti lõpuüritusel osales 21 inimest seitsmest riigist, sh Ukrainast seitse inimest.

Korraldati **teaduskommunikatsiooni ja teaduse populariseerimise rakkerühmade** kokkusaamine, kus võeti kokku lõppev TeaMe+ programm ning tutvustati tulevase TeaMe 3.0 tegevusi.

Teadlaste ja ühiskonna vahelise dialoogi toetamiseks toimus koostöös Rektorite Nõukogu, Eesti Teaduste Akadeemia, Eesti Noorte Teaduste Akadeemia, Riigikogu kultuurikomisjoni ning HTMiga Riigikogus järjekorras kümnes poliitikuid, teadlasi ja ettevõtjaid ühendav **teaduspoliitikakonverents „Teadus kui Eesti arengumootor X. Inimkonna ja tehnoloogia partnerlus – poliitilised ja eetilised dilemmad“**. Seekord keskendus arutelu uute tehnoloogiate edukaks juhtimiseks vajalikele poliitikatele. Konverentsil osales 78 inimest. Konverentsi kandis üle ERR Novaator ja Riigikogu.

Korraldati kuueteistkümnendat korda **teaduskommunikatsiooni konverents „Tehisaru – kas tubli või ettearvamatu kratt?“**, kus osales 176 inimest. Konverentsi fookuses oli tehisaru kasutamise võimalused.

Teadusagentuur korraldab teaduse rahvusvahelist tutvustamist **“Research in Estonia (RiE)”** tootemargi all. Researchinestonia.eu portaalis ilmus kokku 57 (2022. a 72) artiklit Eesti teadusest. Võrreldes 2022. aastaga on kodulehe küllastuste ja külastajate arv oluliselt väiksem (küllastused 28 593; 2022. a 35 191 ja külastajad 22 756; 2022. a 29 133). Samas sotsiaalmeedia postituste levi on võrreldes eelmise aastaga oluliselt kasvanud. Jätkati koostööd EurekaAlert platvormiga Eesti teadusuudiste üleilmseks levitamiseks (sisestati 25 lugu, 2022. a 33). AirBaltic’u pardaajakirjas Baltic Outlook ilmus kolm artiklit. EASi ajakirjas Life in Estonia ilmus 2023. aasta II kvartalis ETAGi kaasabil viis lugu.

Uuendati ja täiendati teadust tutvustavaid infomaterjale. Valmis perioodi 2016-2023 teaduse tippkeskusi tutvustav kogumik, mis saadeti ka meie saatkondadele üle maailma. Uuendati Eesti välisesinduste veebilehtedel olevaid Eesti teadust tutvustavaid tekste hispaania, prantsuse, saksa, läti ja leedu keeles ja tõlgiti tekstid ka ukraina keelde. Välja roteeruvatele diplomaatidele viidi koostöös Välisministeeriumi ja Eesti Teaduste Akadeemiaga läbi koolitus Eesti teadusest (26 osalejat).

Korraldati RiE ja Brüsseli büroo koostöös Geenivaramuga Eesti Esinduses Brüsselis võrgustumisüritus Genome of Europe presentatsiooni ja vastuvõtuga. Üritusel oli 40 osalejat, põhiline sihtrühm oli teaduskommunikaatorid ja -administraatorid.

4. Eesti poliitika on teadus- ja tõenduspõhine

Uuendati järjepidevalt kodulehel ja TeadusSilmas **teadus- ja arendustegevuse statistikat** ning anti välja kaks statistilist teemalehte. TeadusSilm koondab andmeid Eesti Teadusinfosüsteemist, Statistikaameti ja OECD aruannetest, Rektorate Nõukogu statistikast ning andmebaasidest Eurostat, Web of Science, InCites, Essential Science Indicators ja eCorda.

Valmis kolm suuremat uuringut: „Ülevaade ETAGi poolt vahendatud uurimistoetustest 2018-2023“, „Muutused Eesti teadlaskonnas 2012-2022“ ja „Ülevaade Eesti IKT sektorist 2018-2022“. Viimati nimetatud valmis IKT sihtevalveerimise tarbeks ning oli sisendiks ekspertpaneelile. Alustati kolme suurema uuringu läbiviimisega: 1) ETAGi välisteaduskoostöö meetmete tõhususe mõjuanalüüs; 2) Eesti teadustaristu mõjuanalüüs ja 3) Eesti Teadusbaromeeter 2023. Lisaks valmis kaks ülevaadet „Euroopa horisondis“ osalemisest: „Osaluse laiendamine ja tipptaseme levik „Euroopa horisondis“ – Eesti tulemused 2021-2022 voorudes“ ja „Kultuuri ja ühiskonna fookusega projektid „Euroopa horisondis“ – Eesti osalejad ja tulemused 2021. ja 2022. aastal“.

Valdkondliku TA toetamiseks jätkus teadusnõunike ja arendusnõunike võrgustiku töö koordineerimine, aidati ministeeriume TA lähteülesannete koostamisel (sh viidi kokku ministeeriumite ja teadlaskonna esindajaid). Loodi valdkondliku TA analüüsikaart hõlbustamaks kvaliteetset TA tellimist ministeeriumite poolt. Analüüsikaarti kasutati teaduse tippkeskuste voorus taotluste menetlemisel. TANI ülesandel koostati koos HTMga ettepanekud valdkondlike ministeeriumite TA paremaks integreerimiseks ühtsesse inforuumi ja teadussüsteemi kitsaskohade ületamiseks (vajadus vähendada killustatust, bürokraatiat, dubleerimist).

Osaleti TAIKSi eelnõu aruteludes. ETAGi seisukohti esindati Riigikogu Kultuurikomisjonis. Teaduseetikat puudutava osa ettevalmistamiseks toimusid regulaarsed kohtumised HTMiga.

Osaleti Riigikantselei valdkondliku TA kvaliteedi uuringu töörühmas. Valmistati ette avaliku ideekorje kontseptsioon RITA+ ja muu valdkondliku TA tarbeks. Ideekorje toimus detsember 2023-jaanuar 2024.

Teadusnõustamise ja poliitikakujundamise lähendamiseks osaleb ETAG koos HTMi ja Riigikantseleiga rahvusvahelises (7 riiki osaleb) JRC ja OECD koostööprojektis “Building capacity for evidence-informed policymaking in governance and public administration in a post-pandemic Europe”). Projekti eesmärgiks on parendada teadmispõhiste otsuste tegemist Eesti poliitikas. Projekti raames valmis raport, mis toob välja Eesti tugevused ja nõrkused teadmispõhiste otsuste tegemisel. Tugevustena on välja toodud kõige olulisemate struktuurielementide olemasolu, teadusnõunike võrgustiku hea töö, TA rahastus on riigi jaoks prioriteet, teaduse kõrge maine ühiskonnas. Nõrkustena toob raport välja tõendus põhise teabe liiga sageli ignoreerimist ja uue seaduse puudumist.

Teaduseetika valdkonna raames tutvustati teaduseetika tegevusi evalveeritud teadusasutuste juhtide ümarlaual, viidi läbi seminar „Kuidas toetada teadlasi eetilise teadustöö tegemisel“ (osales 50). Toimusid kohtumised Tallinna Ülikooli eetikakomitee ja Tallinna Tehnikaülikooli akadeemilise eetika komisjoniga, kus selgitati TAIKSi eelnõuga kaasnevaid muutusi teadusasutustele. Osaleti riigikantselei innovatsioonitiimi avaliku sektori katsetamiste eetika teemalisel kohtumisel, kus teemaks oli poliitikakujundamise uuringute eetikakomitees hindamine. ETAGi ja TÜ koostöös valmis teaduseetika pilootuuring. Uuringu valmimist rahastati

RITA programmist. Kuna TAIKS on vastu võtmata, siis täies mahus teaduseetika tegevustega ei olnud võimalik alustada.

HTMile koostati baasfinantseerimise alusandmestik publikatsioonide osas, uurimistoetuste summad ja baasfinantseerimise rahvusteaduste komponendi arvutamise aluseks vajalikud andmed.

Eesti teadusinfosüsteem ETIS koondab informatsiooni teadus- ja arendusasutuste, teadlaste, teadusprojektide ning erinevate teadustegevuste tulemuste kohta. Samaaegselt on ETIS keskkond taotluste esitamiseks, nende hindamiseks ja projektide aruandluse korraldamiseks. ETISes valmis uuringute moodul, IKT sihtevalveerimise moodul ja 2024. aasta korralise evalveerimise moodul.

Tutvustati ETISe kasutusvõimalusi erinevatele ministriumitele, rakenduskõrgharidusasutustele ja TA tegevustega tegelevatele firmadele.

ETISe kasutajatugi oli tagatud ja taotlusvoorud seadistatud. Aasta jooksul oli avatud 61 taotlus- ja aruandevooru, kontrolliti ja kinnitati 3273 teaduspublikatsiooni ning nõustati teadlasi ja asutuste publikatsioonide kinnitajaid ETISe publikatsioonide klassifikatsiooni osas. Ülikoolidele ja finantseerijatele koostati vastavalt nende soovidele 119 keerukat andmeanalüüsi.

Menetlejate soovil loodi 30 uut taotlus- ja menetlusvormi ning tehti uuendusi varasemalt kasutusel olnud taotluste, aruannete, lepingute ja retsensioonide vormides. ETISe kaudu korraldasid taotlusvoorusi lisaks HTTM/ETAGile, Sotsiaalministeerium, Kultuuriministeerium, Välisministeerium, Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium, Postimehe Fond. Kõige arvukamalt loodi taotlusvorme Sotsiaalministeeriumi soovil.

Formuleeriti **avatud teadusega** tegelemise printsiibid ETAGis. Järgnevalt on plaanis arutada ETAGi-siseselt FAIR printsiipide (leitavus, kättesaadavus, koostalitlusvõime ja taaskasutatavus) rakendamist grantide menetlemise vormides ja aruannetes ja võimalusel/vajadusel võtta need kasutusele. 2024. aasta uurimistoetuste taotlemisel on olemas võimalus FAIR printsiipide järgimist taotlejatel kirjeldada.

5. ETAG on tõhusalt toimiv organisatsioon, kus töötab tark ja pühendunud meeskond

Aasta 2023 algas Teadusagentuuri uuenenud struktuuriga. Seetõttu oli vaja uuendada ja muuta asutuse tegevusi reguleerivaid ja suunavaid kordasid ning juhendeid. Valmis ja kinnitati juhtimissüsteemi uus käsiraamat, uuendati teabehalduskorda jt kordasid ja juhendeid, et need oleks kooskõlas asutuse uuenenud struktuuri ja protsessidega. Uue struktuuri tarbeks muudeti V:ketta struktuuri, viidi võrguketastel läbi kataloogide inventuur ja vajalikud korrastus-/puhastustööd. Lisaks oli vaja tõukefondide Mobilitas 3.0 käivitamiseks koostada ETAGi kui vahendusasutuse tööprotsesside kirjeldused.

Sihtrühmade tagasiside meie protsessidele ja teenustele võimaldab meil paremini mõista sihtrühmade ootusi ning kujundada ETAGi tegevusi nende vajadustele ja ootustele paremini vastavaks. Tegevuste parendamiseks küsiti tagasisidet kaheksa protsessi ja kolme konverentsi kohta: PUT2024 järeldoktori (PUTJD), stardi- ja rühmagrandi (PSG, PRG), tagasipöörduva teadlase (STP) grand, Mobilitas (Eestisse tuleva MOBJD) järeldoktori grand, tippkeskuste ja arendusgrandi (EAG) taotlemine, Eesti teadustaristu teekaardil nimetatud rahvusvaheliste

teadustaristute algatatud teadustöös osalemise toetamine, ETAGi EL raamprogrammi alane nõustamine ja info jagamine ning IT Akadeemia programmi IKT teaduse toetusmeetme sihtevalveerimine.

Küsitlusele vastanute protsent oli 9 – 80. Kuue palli süsteemis hinnati üldist rahulolu 4,2 kuni 5,5 punktiga. Kõrgemalt hinnati Eestisse tuleva järeldoktori taotlemise ja madalaima hinde sai tagasipöörduva teadlase toetuse taotlemise protsess, kus üldiselt olid taotlejad taotlusvooruga rahul, kuid kõige suuremat kriitikat sai ETAGi töötajate poolt antud info. Teaduse tippkeskuste tagasisides tood välja, et taotlusvorm oli ülesehitatud teaduspoliitika mitte teaduse loogika järgi ning ka tähe märkide arv oli väike. EAG puhul heideti ette voo ru toimumise aega ja pikkust. PUT taotlusvoo ru üldine rahulolu taotlusvooruga oli viimase nelja aasta kõrgeim, kõrgelt hinnati ETAGi töötajate info jagamist. ETAGi EL raamprogrammi alast nõustamist ja info jagamist hinnati varasemast madalamalt (2020.a 5,3, 2023.a 4,6). Vastajad soovisid uusi juhendmaterjale ja paremini sihistatud teavitustegevusi. Tagasisidet analüüsi ja kavandati parendustegevused.

Töötajate kompetentsi tõstmiseks ja koostööskuste edendamiseks korraldati seitse asutuseülest sisekoolitust. Koolituskavale vastavalt toimus kolm MS Office tarkvara koolitust (osalejaid 33), kolm meeskonnakoolitust (osalejaid 28) ja „Selge keel“ koolitus (osalejaid 24). Individuaalselt osalesid erinevatel koolitustel 36 töötajat ning konverentsidel 9 (sh välisriigis 4) töötajat. Kokku osales koolitustel ja konverentsidel 64 töötajat. Jätksid uutele töötajatele sisseelamise seminarid. Lisaks osalesid SAO töötajad õppevisiidil Joint-Research-Centre, Ispras, kus tutvuti teadusnõustamise (*science for policy*) tegevustega EU tasemel.

Töötaja arengu toetamiseks ja uute eesmärkide seadmiseks toimusid arenguestlused. Kaardistati arenguestlustes sisalduvate soovide ja organisatsiooni analüüsist tulenevad koolitusvajadused. Arenguestluste läbiviimiseks kasutati IT spetsialisti poolt loodud uut lahendust, mis hõlbustab kokkuvõtete tegemist. Kaardistati arenguestlustes sisalduvate soovide ja organisatsiooni analüüsist tulenevad koolitusvajadused ja koostati koolituskava. Alustati **välis hindamise** ettevalmistustöödega. Tutvuti rahvusvahelise praktikaga teadust rahastavate organisatsioonide välis hindamisel ja leiti, et Soome Teadusagentuuri (AKA) kogemusest õppimine on abiks protsessi kavandamisel. Soomes oli hindamise tellijaks ministerium. Toimus arutelu HTMiga, kus leiti, et seoses TA asutuste korralise evalveerimise jt suuremahuliste tööde lisandumisega ETAGile 2024. a-l tuleks välis hindamine edasi lükata.

Valmistati ette ja viid läbi **riskide hindamise** protsess, koostati riskihindamise juhised ja ajakava.

Organisatsiooni arendamiseks, töötajate motivatsiooni ja meeskonnavaimu hoidmiseks toimus kolm üleasutuselist meeskonnaüritust. Seoses ETAGi töökorralduse muutustega käivitati igakuine töötajate infokoosoleku formaat. 20.-21. veebruaril toimus ETAGi arenguseminar, aastaaruande analüüs ning uue aasta tegevuskava arutelu koos koolitusega, et kaasata kõiki mõtlema, kuidas oma arengueesmärke kõige paremini seostada ETAGi eesmärkide saavutamise ga. Eesti Vabariigi 105. aastapäeval toimus pidulik aktus, kus esines loenguga „Põhijooni Eesti teaduse ja rahastamise arengust aastatel 1919-1997“ TÜst Erki Tammiksaar.

Valmistati ette ja korraldati kontoriruumide laiendamist, koguti töötajate vajadused, telliti sisekujundaja ning lepiti rendileandjaga kokku tööde läbiviimise ajakava ja maht. Alates septembrist on ETAGi töötajate käsutuses varasema kahe ja poole korruse asemel kolm korrust

Soola 8 büroohoones. Kokku lisandus 232 m², et kasvavale töötajaskonnale tagada kvaliteetsed konfidentsiaalsust toetavad töötingimused. Alustati E-ITSi (Eesti infoturbestandard) rakendamise ettevalmistustöödega.

Strateegilise kommunikatsiooni edasiarendamiseks ja läbimõeldumaks muutmiseks alustati sisekommunikatsiooni, väliskommunikatsiooni ning brändimise pikaajalise strateegia loomist.

Toimus **ETAGi nõukogu, hindamisnõukogu ja juhtkonna ühisnõupidamine**, kus peateemadeks olid 2023 teadus- ja kõrghariduspoliitika valikud ning paneelhindamisele üleminek. Toimus 5 ETAGi nõukogu koosolekut ja 11 hindamisnõukogu koosolekut.

Oluliste teemade arutamiseks ja info edastamiseks toimus seitse siseseminari, kus tutvustati järgnevaid teemasid: Eesti teaduse rahvusvahelise tutvustamise strateegia 2023–2027; välismaiste teaduskraadide kvalifikatsioonide tunnustamine Eestis; ETAG ja avatud teadus; programmi Gender-NET Plus kogemused; programm RITA+; korraline evalveerimine; programm Mobilitas 3.0 ja teadlasmobiilsuse toetused; sektoritevahelise mobiilsuse meede; arengugrandid. Mõnel seminaril käsitleti mitut teemat.

ETAGi veebilehte külastas 2023. aastal 420 391 inimest, mida on 19 169 võrra rohkem kui 2022. aastal. Veebi postitati 113 eestikeelset artiklit ja 26 ingliskeelset artiklit. Uudislisti lugejate arv suurenes 48 võrra ja aasta lõpuks oli aktiivsete meilidega liitunud kokku 780. ETAGi Facebooki lehe jälgijate arv kasvas 277 jälgija võrra, jõudes aasta lõpuks 3928 jälgijani. Aasta jooksul avaldatud postitused jõudsid kokku 189 697 inimeseni (2022. a olid vastav näitajad 245 306). Tugevat kasvu jätkab ETAGi Linkedini konto, mille jälgijaskond kasvas aasta jooksul 750 inimese võrra ehk kontol on 1697 jälgijat ja jõuti 96 664 inimeseni.

31.12.2023 seisuga töötas ETAGis 76 inimest, kellest 6 oli lapsehoolduspuhkusel ja 6 töötas osakoormusega.

2023. a tegevuste lühikokkuvõte

2023.a alustas ETAG uuenenud meeskonnaga ja uue osakondade struktuuriga. Teadus- ja arendustegevuse rahastamise osakonda koondusid kokku kõikide rahastusmeetmete tegevused ja strateegilise analüüsi osakonda analüüsi, ministriumite valdkondliku TA, ETISE, teadusnõustamise ning teaduskultuuriga seotud tegevused. Teaduskommunikatsiooni osakonna tegevused laienesid sise- ja rahvusvahelise kommunikatsiooni osas. Välisteaduskoostöö osakonda lisandus olulisel määral teiste riikidega suurema koostöö edendamist (Ukraina, Jaapan, Baltimaad), kuid põhifookus „Euroopa horisondi“ programmile jäi samaks.

Riiklike uurimistoetuste menetlemine toimus teist aastat rahvusvahelistes paneelides ja võib järeldada, et see üleminek on ennast õigustanud. Lisaks on saavutatud ka uurimistoetuste tsüklilisuse vähendamine ning kolmel viimasel aastal on uue voo maht ületanud 10 mln eurot ja moodustab 18-21% kogu uurimistoetuse mahust, mis on suurenenud alates 2019. aastast 40%. Samuti on rakendunud 2020. a TANi otsusega ette nähtud valdkondadevahelise rahastuse proportsiooni ümberkujundamine.

Ministriumite valdkondliku TA tegevuse paremaks integreerimiseks ühtsesse rahastussüsteemi esitas ETAG koos HTMiga ettepanekud TANile kahel korral (mais ja

novembris). Osaleti Riigikantselei valdkondliku TA kvaliteedi uuringu töörühmas. Viidi läbi ka esimest korda TAIE 5. fookusvaldkonna „Elujõuline Eesti ühiskond, keel ja kultuuriruum“ rahastamise voor Kultuuriministeeriumi ja HTMi vahenditest. Eesmärgiga parendada teadmispõhiste otsuste tegemist Eesti poliitikas osaleb ETAG koos HTMi ja Riigikantseleiga rahvusvahelises JRC ja OECD koostööprojektis “Building capacity for evidence-informed policymaking in governance and public administration in a post-pandemic Europe”), mille raport valmib 2024.

Täiesti uue meetmena viidi läbi tippkeskuste taotlusvoor ning aasta lõpuks oli välja valitud 33 taotluse seast 10 tippkeskust perioodiks 2024-2030 rahastusega kogumahus 70 mln eurot. Teadustaristu teekaardi uuendamise protsessi algus hilines, sest HTM kinnitas vastava määruse alles oktoobris. ETAGis moodustati Teekaardi komisjon ning algas ka mõju-uuringu, aruandevormide, taotlusvoorude ja rahastusmeetmete loomine. Uuenenud Teekaart peaks jõudma VV kinnitamiseks hiljemalt 2024. a lõpuks.

Tõukefondide meetmete lõpetamine kulges hästi, kuid planeeritud viiest uuest meetmest käivitused kolm: (1) „T&A rahvusvahelistumise toetamine: ühendumine rahvusvahelise teadmiste turuga (Mobilitas 3.0)“ esimene taotlusvoor avanes juba juulis; (2) „Teadus-, arendus- ja innovatsioonitegevuste tulemuste rakendamise võimekuse tõstmine ühiskonnas ning selleks soodsa poliitikakeskkonna loomine“ (RITA+) jätkab eelmise perioodi tegevusi, milleks valmistati ette avaliku ideekorje kontseptsioon valdkondliku TA tarbeks; TeaMe 3.0 raames toetatakse teadusliku maailmavaate laiapindset kajastamist ning loodus- ja täppisteaduste populariseerimist.

Seoses kasvava eelarvega (2023. a 89 mln eur ja 2024 planeeritud 112 mln eur) ja tegevuste mahuga on kasvamas ka töötajate hulk (2023. a 71 ja 2024. a 80 inimest) ja oli vajadus laiendada kontoriruumi. Kokku lisandus 232 m², et kasvavale töötajaskonnale tagada kvaliteetsed konfidentsiaalsust toetavad töötingimused.

Tagasiside analüüsile toetudes on ETAGi maine ja nähtavus hea. Kodulehe ja teiste infokanalite kaudu levitatud info kasutajate hulk on kasvanud.

Vahetus üks ETAGi nõukogu liige MKMi sisemise töökorralduse muutumise tõttu - asekanstler Sille Kraami asemele nimetati innovatsiooni ja targa majanduse osakonna juhataja Sirli Heinsoo. Kokku toimus 5 ETAGi nõukogu koosolekut ja 1 ühine koosolek hindamisnõukoguga.

Juhatuse esimehena hindan ETAGi sisekontrollisüsteemi oluliste valdkondade ja tegevuste osas tulemuslikuks ja mõjusalt toimivaks. ETAGis on kehtestatud kõik olulised protseduurireeglid, mis tagavad asutuse seaduspärase ja säästliku toimimise ning ressursside kaitstuse (protseduurireeglite olemasolu, täitmine ja täitmise jälgimine, töötajate professionaalsus, tehingute dokumenteerimine, tagasiside kogumine ja analüüsimine jm). Hinnang sisekontrollisüsteemile põhineb muu hulgas juhatuse hinnangul, siseauditi ja väliste hindajate auditoruannetes toodud informatsioonil ning riskide hindamise tulemustel

Anu Noorma

Juhatuse esimees

Uurimistoetuste menetlemise kulukuse analüüs

2023. aastal oli uurimistoetuste menetlemise efektiivsuskoefitsient **1,78%**.

Uurimistoetuste menetlemise osakaalu arvutamisel oleme arvesse võtnud sellega seotud otsesed- ja kaudsed kulud ning väljamakstud toetused.

Otsesed kulud on toetuste menetlemisega otseselt seotud töötajate, hindamisnõukogu ja ekspertide töötasud; infopäevade ja ETISE arenduste kulud.

Kaudsed kulud on asutuse üldised kulud. Esmalt on arvestatud välja üldised kulud ühe töötaja kohta ja siis on leitud üldine kulu proportsionaalselt otseselt toetuste menetlemisega seotud töötajate arvuga.

Menetlemise osakaal = (Otsesed kulud + kaudsed kulud) / toetuste maht

Sarnast analüüsi uurimistoetuste menetlemise kulude kohta oleme teinud 2016. aastast alates ning nende aastate jooksul on koefitsient olnud vahemikus 1,52 - 1,89%.

2023. aastal langes koefitsient eelmise aastaga võrreldes 0,03 %. Peamiseks põhjuseks oli toetuste mahu märkimisväärne kasv. Menetluskulud kasvasid retsensentidele makstava tasu, töötajate töötasu ja kaudsete kulude suurenemise tõttu.

	2020	2021	2022	2023
Otsesed kulud	660 804	735 677	757 333	866 234
Kaudsed kulud	142 987	131 947	142 987	164 260
Kulud kokku	803 791	867 623	900 320	1 030 494
TOETUSED KOKKU	44 867 641	45 842 941	49 664 308	58 051 945
Menetlemiskulude osakaal	1,79%	1,89%	1,81%	1,78%

SA Eesti Teadusagentuur 2023.a.eelarve täitmine

	Kokku eelarve	Täitmine 2023
Haldusleping tegevuskuludeks	3 881 661	3 881 661
Rahvusvahelise koostöö projektide toetused	5 419 439	5 419 439
Personaalsed uurimistoetused	55 310 000	55 310 000
Teaduse populariseerimise konkursid	392 550	392 550
Arendusgrant	600 000	600 000
Tuumiktaristute toetus	5 200 000	5 200 000
Keeletehnoloogia programm	1 372 000	1 372 000
Valdkondliku teadus- ja arendustegevuse tugevdamine RITA	524 662	464 388
Teaduse populariseerimise programm TeaMe+	139 090	129 172
Teadlasmobiilsuse ja teaduse rahvusvahelistumise programm Mobilitas+	1 389 401	1 005 340
Teadlasmobiilsuse ja teaduse rahvusvahelistumise programm Mobilitas3	5 028 000	5 034 404
Järeldoktorantuuri taotlusvoor väljaspool Nutika spetsialiseerumise valdkondi	1 470 000	1 470 000

Ressursside väärindamise programm ResTA	1 656 107	1 673 200
Projekt EE-Teadus (Norra-EMP programm)	163 000	54 920
Euroopa Komisjoni raamprogrammi jm projektid	668 818	453 656
Eelmiste perioodide jaotamata tulem	6 176 136	0
Valdkondliku teadus- ja arendustegevuse tugevdamine RITA+		182 207
Teaduse populariseerimise programm TeaMe3		291 336
Saadud intress		764 920
Tulud kokku	89 390 864	83 699 193
4.1 TÖÖJÕUKULUD		
	3 736 791	3 537 368
Juhatuse liikmete tasud	60 000	59 431
Nõukogu liikmete tasud	14 340	14 340
Juhid	351 812	302 222
Tippspetsialistid	1 051 390	997 651
Keskastme spetsialistid	648 070	725 542
Ajutiste lepinguliste töötajate töötasu	669 158	518 380
Erisoodustused	67 091	68 519
Tööjõukuludega kaasnevad maksud	874 930	851 282
4.2 MAJANDAMISKULUD		
	2 227 583	1 880 897
Administreerimiskulud	96 840	60 779
Uurimis- ja arendustööd	214 000	138 321
Lähetuskulud	208 430	200 824
Koolituskulud	65 550	31 105
Kinnistute, hoonete ja ruumide majandamiskulud	371 000	276 060
Sõidukite majandamiskulud	2 275	1 203
Info- ja kommunikatsioonitehnoloogia kulud	211 900	118 316
Inventari majandamiskulud	32 000	35 004
Meditiinikulud	9 966	5 383
Õppevahendite ja koolituse kulud	5 200	0
Kommunikatsiooni-, kultuuri- ja vaba aja sisustamise kulud	872 622	895 621
Mitmesugused majanduskulud	137 800	118 281
4.2 MUUD KULUD		
	6 700	2 745
Muud kulud	6 700	2 745
4.3 TOETUSED		
	83 419 790	67 017 303
Liikmemaksud	11 000	10 950
Personaalsed uurimistoetused	56 575 944	56 875 299
Arendusgrant	2 130 000	396 883
Projekt EE-Teadus (Norra-EMP programm)	0	0
Väliskoostöö projektide toetused *	5 719 439	2 370 850
Tuumiktaristute toetus	5 200 000	1 267 856
Rahvusvahelise taristu teaduskoostöö toetus	490 000	216 072
Tippteadlaste ja järeldoktori uurimistoetused	2 322 280	2 280 963
Prgrammi Mobilitas+ toetused	931 419	919 572
Teadlasmobiilsuse ja teaduse rahvusvahelistumise programm Mobilitas3	4 712 334	176 203
Programmi RITA toetused	262 000	238 938

Programmi RITA uuringud	86 000	85 731
Programmi ResTA toetused	1 407 332	1 410 043
Programmi TeaMe+ toetused	35 740	33 074
RP ja COST ettevalmistustoetus	300 000	229 000
Teaduse populariseerimise konkursid ja toetused	394 302	505 870
Keeletehnoloogia programm	1 372 000	0
Järeldoktorantuuri taotlusvoor väljaspool Nutika spetsialiseerumise valdkondi	1 470 000	0
4.4 PÕHIVARA	0	14 268
Põhivara amortisatsioon	0	14 268
Kulud kokku	89 390 864	72 452 580
Tulem		11 246 613

*sisaldab Eesti osalemise tasusid riikliku tähtsusega rahvusvahelistes teadustaristutes (ESS ERIC, EMBO, BBMRI-ERIC, NeIC jm kokku summas 542 613 eurot), mis on nimetatud eesti teadustaristute teekaardil

Finantssuhtarvud

Finantssuhtarv ja valem	2023	2022
puhas käibekapital e töökapital: käibevara-lühiajalised kohustused	38 512 663	27 319 510
töökapitali suhe lühiajalistesse kohustustesse: töökapital/lühiajalised kohustused	14,63	6,81
lühiajalise võlgnevuse kattekordaja: käibevara/lühiajalised kohustused	15,63	7,81
maksevalmiduse kordaja: raha/lühiajalised kohustused	8,28	2,76
võlakordaja: koguvõlgnevus/varad	0,06	0,13
tegevustulemuslikkus: tegevustulud/tegevuskulud	1,14	1,08
omakapitali osakaal varadest: omakapital/varad	0,94	0,87
tööjõukulude suhe tegevustuludesse: tööjõukulud/tegevustulud	0,04	0,04
antud toetuste osakaal kogukulus: antud toetused/tegevuskulud	0,92	0,91

Raamatupidamise aastaaruanne

Bilanss

(eurodes)

	31.12.2023	31.12.2022	Lisa nr
Varad			
Käibevarad			
Raha	21 797 307	11 063 626	2
Nõuded ja ettemaksud	19 346 960	20 268 842	3
Kokku käibevarad	41 144 267	31 332 468	
Põhivarad			
Materiaalsed põhivarad	62 802	9 342	5
Kokku põhivarad	62 802	9 342	
Kokku varad	41 207 069	31 341 810	
Kohustised ja netovara			
Kohustised			
Lühiajalised kohustised			
Võlad ja ettemaksud	2 631 604	4 012 958	4,7
Kokku lühiajalised kohustised	2 631 604	4 012 958	
Kokku kohustised	2 631 604	4 012 958	
Netovara			
Sihtkapital/Osakapital nimiväärtuses	33 156	33 156	
Eelmiste perioodide akumuleeritud tulem	27 295 696	21 867 592	
Aruandeaasta tulem	11 246 613	5 428 104	
Kokku netovara	38 575 465	27 328 852	
Kokku kohustised ja netovara	41 207 069	31 341 810	

Tulemiaruanne

(eurodes)

	2023	2022	Lisa nr
Tulud			
Annetused ja toetused	82 934 273	75 197 728	8
Tulu ettevõtlusest	0	4 500	
Muud tulud	0	675	
Kokku tulud	82 934 273	75 202 903	
Kulud			
Jagatud annetused ja toetused	-66 931 571	-63 508 508	9
Mitmesugused tegevuskulud	-1 706 844	-2 832 050	10
Tööjõukulud	-3 537 368	-2 956 856	11,14
Põhivarade kulum ja väärtuse langus	-14 268	-6 224	5
Muud kulud	-262 529	-487 668	12
Kokku kulud	-72 452 580	-69 791 306	
Põhitegevuse tulem	10 481 693	5 411 597	
Intressitulud	764 920	16 627	13
Intressikulud	0	-120	
Aruandeaasta tulem	11 246 613	5 428 104	

Rahavoogude aruanne

(eurodes)

	2023	2022
Rahavood põhitegevusest		
Põhitegevuse tulem	10 481 693	5 411 597
Korrigeerimised		
Põhivarade kulum ja väärtuse langus	14 268	6 224
Muud korrigeerimised	13 545	0
Kokku korrigeerimised	27 813	6 224
Põhitegevusega seotud nõuete ja ettemaksete muutus	1 408 281	-577 745
Põhitegevusega seotud kohustiste ja ettemaksete muutus	-1 381 353	-1 185 123
Kokku rahavood põhitegevusest	10 536 434	3 654 953
Rahavood investeerimistegevusest		
Tasutud materiaalsete ja immateriaalsete põhivarade soetamisel	-81 273	0
Laekumised sihtotstarbelistest tasudest, annetustest, toetustest	25 445	0
Laekunud intressid	278 520	0
Muud väljamaksed investeerimistegevusest	-25 445	0
Kokku rahavood investeerimistegevusest	197 247	0
Rahavood finantseerimistegevusest		
Kapitalirendi põhiosa tagasimaksed	0	-8 438
Makstud intressid	0	-120
Kokku rahavood finantseerimistegevusest	0	-8 558
Kokku rahavood	10 733 681	3 646 395
Raha ja raha ekvivalendid perioodi alguses	11 063 626	7 417 231
Raha ja raha ekvivalentide muutus	10 733 681	3 646 395
Raha ja raha ekvivalendid perioodi lõpus	21 797 307	11 063 626

Netovara muutuste aruanne

(eurodes)

			Kokku netovara
	Sihtkapital/Osakapital nimiväärtuses	Akumuleeritud tulem	
31.12.2021	33 156	21 867 592	21 900 748
Aruandeaasta tulem		5 428 104	5 428 104
31.12.2022	33 156	27 295 696	27 328 852
Aruandeaasta tulem		11 246 613	11 246 613
31.12.2023	33 156	38 542 309	38 575 465

Raamatupidamise aastaaruande lisad

Lisa 1 Arvestuspõhimõtted

Üldine informatsioon

Sihtasutuse Eesti Teadusagentuur 2023. aasta raamatupidamise aastaaruanne on koostatud kooskõlas Eesti finantsaruandluse standardiga. Eesti finantsaruandluse standardid on rahvusvaheliselt tunnustatud arvestuse ja aruandluse põhimõtetele tuginev avalikkusele suunatud finantsaruandluse nõuete kogum, mille põhinõuded on kehtestatud Eesti Vabariigi raamatupidamise seaduses ning mida täpsustavad Raamatupidamise Toimkonna juhendid. Lisaks lähtutakse Avaliku sektori finantsarvestuse ja -aruandluse juhendist (edaspidi üldeskiiri).

Rahavoogude aruanne on koostatud kaudsel meetodil - äritegevuse rahavoogude leidmisel on korrigeeritud ärikasumit, elimineerides mitterahaliste tehingute mõju ja äritegevusega seotud käibevarade ning lühiajaliste kohustuse saldode muutused. Raamatupidamise aastaaruanne on koostatud eurodes.

Raha

Raha ja selle ekvivalendina kajastatakse bilansis raha kirjel Riigikassa arvelduskonto jääki.

Nõuded ja ettemaksud

Nõuetena ostjate vastu on kajastatud sihtasutuse tavapärase põhitegevuse käigus tekkinud nõudeid. Nõuded ostjate vastu, samuti kõik muud nõuded, on kajastatud korrigeeritud soetusmaksumuses (so soetusväärtus, millest on maha arvatud nõude laekumise ebatõenäolisusest tingitud allahindlus või soetusmaksumuses).

Lühiajaliste nõuete korrigeeritud soetusmaksumus on üldjuhul võrdne nende nominaalväärtusega (miinus võimalikud allahindlused), mistõttu lühiajalisi nõudeid on kajastatud bilansis tõenäoliselt laekuvus summas. Nõuete laekumise tõenäosust kvartaalselt kaudsel meetodil. Nõuded, mille maksetähtaeg on ületatud 90-180 päeva, on hinnatud alla 50 % ulatuses ning üle 180 päeva maksetähtaja ületanud nõuded on hinnatud alla 100% ulatuses.

Varem alla hinnatud ebatõenäoliste nõuete laekumist kajastatakse ebatõenäoliselt laekuvate nõuete kulu vähendamisena

Materiaalsed ja immateriaalsed põhivarad

Materiaalse põhivarana on bilansis kajastatud varad maksumusega üle 10 000 euro ilma käibemaksuta ning kasutusajaga üle ühe aasta.

Varasid, mille kasulik tööiga on üle ühe aasta, kuid mille soetusmaksumus on alla 10 000 euro, kajastatakse soetusperioodi kuludes. Materiaalsed põhivarad võetakse arvele soetusmaksumuses, mis koosneb vara maksumusest ja otseselt soetamisega seotud kulutustest, mison vajalikud vara viimiseks tema tööseisundisse. Materiaalset põhivara kajastatakse bilansis tema soetusmaksumuses, millest on maha arvatud akumuleeritud kulum.

Amortisatsiooni arvestatakse lineaarsel meetodil.

Kasulik eluiga põhivara gruppide lõikes (aastates)

- 1) arvutustehnika 33,3% aastas, eeldatav kasulik eluiga 3 aastat
- 2) masinad ja seadmed 20 % aastas, eeldatav kasulik eluiga 5 aastat
- 3) inventar 20 % aastas, eeldatav kasulik eluiga 5 aastat
- 4) immateriaalne vara 33,3% aastas, eeldatav kasulik eluiga 3 aastat

Järelejäänud kasuliku eluiga hinnatakse parenduste arvele võtmisel ja inventuuride käigus. Kui ilmneb, et vara järelejäänud hinnanguline eluiga on oluliselt erinev esialgu hinnatust, muudetakse amortisatsiooninorm

Rendid

Kapitalirendina käsitletakse rendilepingut, mille puhul kõik olulised vara omandiga seonduvad riskid ja hüved kanduvad üle rentnikule.

Muud rendilepingud kajastatakse kasutusrendina. Kasutusrendist tekkinud kulu 2023. aastal oli büroode ja korterite rendikulu ning arvutite töökoharendikulu.

Finantskohustised

Kõik finantskohustised (võlad tarnijatele, võetud laenud ning muud võlakohustused) on võetud algselt arvele nende soetusmaksumuses, milleks on makstava tasu õiglane väärtus. Algne soetusmaksumus sisaldab ka kõiki soetamisega otseselt kaasnevaid kulutusi. Edasine kajastamine on toimunud korrigeeritud soetusmaksumuse meetodil. Lühiajaliste finantskohustuste korrigeeritud soetusmaksumus on üldjuhul võrdne nende nominaalväärtusega, mistõttu lühiajalisi finantskohustusi on bilansis kajastatud maksmisele kuuluvas summas

Annetused ja toetused

Toetustena käsitletakse saadud vahendeid (saadud toetused), mille eest ei anta otseselt vastu kaupu ega teenuseid, ning antud vahendeid (antud toetused), mille eest ei saada otseselt vastu kaupu ega teenuseid.

Toetused jaotatakse järgmisteks liikideks:

2) sihtfinantseerimine – teatud projektipõhisel sihtotstarbel saadud ja antud toetused, mille puhul määratakse selle eesmärk koos mõõdikutega eesmärgi täitmise jälgimiseks, ajakava ja rahaline eelarve ning toetuse andja; nõuab saajalt detailset aruandlust raha kasutamise kohta ning raha ülejääk tuleb maksta andjale tagasi;

3) tegevustoetused – antud ja saadud toetused, mis antakse saajale lähtudes tema põhikirjalistest ülesannetest ja arengudokumentides määratud eesmärkidest.

Sihtfinantseerimist kajastatakse tuluna perioodidel kus tehakse kulud, mille kompenseerimiseks sihtfinantseerimine on mõeldud.

Saadud sihtfinantseerimise kajastamisel rakendatakse brutomeetodit, mille järgi kajastatakse nii saadud sihtfinantseerimist kui ka selle arvel tehtud kulusid või põhivara soetust mõlemaid eraldi.

Tegevustoetused kajastatakse saaja poolt tuluna hetkel, kui toetus on laekunud.

Asutaja ja sihtasutuse vahel toimunud tehinguid, mis erinevad tavapärase majandustegevuse käigus toimuvatest tehingutest, kajastatakse osaluse muutuse, mitte tulemiarunde kaudu

Tulud

Tulu teenuste müügist kajastatakse teenuse osutamisel saadud või saadaoleva tasu õiglases väärtuses. Intressitulu kajastatakse tekkepõhiselt.

Kulud

Kulud kajastatakse tekkepõhiselt. Põhivara või varude soetamisel tasutud mittetagastatavad maksud ja lõivud, sh käibemaks, mida ei saa arvata sisendkäibemaksuks, kajastatakse soetamishetkel kuluna tulemiarunde kirjel Muud kulud.

Seotud osapooled

Seotud osapooltega tehingute kajastamisel lähtustakse avaliku sektori finantsarvestuse ja -aruandluse juhendi paragrahvi 49 prim 1s kirjeldatud põhimõtetest.

Eesti Teadusagentuuri seotud osapoolteks on juhatuse ja nõukogu liikmed, eelpool loetletud isikute lähedased pereliikmed ja nende poolt kontrollitavad või nende olulise mõju all olevad ettevõtted ja organisatsioonid. Raamatupidamise aastaaruandes avaldatakse informatsioon eelpool nimetatud seotud osapooltega tehtud tehingute kohta, mis ei vasta õigusaktidele või raamatupidamiskohustuslase sisedokumentide üldistele nõuetele või turutingimustele.

Lisa 2 Raha

(eurodes)

	31.12.2023	31.12.2022
Arvelduskontod riigikassas	21 797 307	11 063 626
Kokku raha	21 797 307	11 063 626

Lisa 3 Nõuded ja ettemaksed (eurodes)

	31.12.2023	12 kuu jooksul
Nõuded ostjate vastu	8 232	8 232
Ostjatelt laekumata arved	8 232	8 232
Muud nõuded	503 027	503 027
Intressinõuded	503 027	503 027
Ettemaksed	17 593 769	17 593 769
Tulevaste perioodide kulud	28 502	28 502
Muud makstud ettemaksed	17 565 267	17 565 267
Nõuded toetuste eest	1 241 006	1 241 006
Muud nõuded	926	926
Kokku nõuded ja ettemaksed	19 346 960	19 346 960
	31.12.2022	12 kuu jooksul
Nõuded ostjate vastu	4 500	4 500
Ostjatelt laekumata arved	4 500	4 500
Muud nõuded	16 627	16 627
Intressinõuded	16 627	16 627
Ettemaksed	16 900 582	16 900 582
Tulevaste perioodide kulud	46 501	46 501
Muud makstud ettemaksed	16 854 081	16 854 081
Nõuded toetuste eest	3 345 271	3 345 271
Muud nõuded	1 862	1 862
Kokku nõuded ja ettemaksed	20 268 842	20 268 842

Kirjel "Muud makstud ettemaksed" on kajastatud ettemaksed toetusesaajatele sõlmitud toetuslepingute alusel, mis aruandekuupäeva seisuga on kulutamata.

31.12.2023 seisuga on ettemaksete seis 17 565 267 eurot sh:

Personaalseteks uurimistoetusteks, tuumiktaristu ning tipptheadlaste ja järeldoktorite uurimistoetusteks kokku 16 199 578 eurot, Rahvusvahelise koostöö projektideks 1 358 790 eurot,

Teaduse populariseerimise projektitoetusteks 6 899 eurot,

31.12.2022 seisuga on ettemaksete seis 16 854 081 eurot sh:

Personaalseteks uurimistoetusteks, tuumiktaristu ning tipptheadlaste ja järeldoktorite uurimistoetusteks kokku 15 736 602 eurot,

Rahvusvahelise koostöö projektideks 982 276 eurot,

Teaduse populariseerimise projektitoetusteks 135 203 eurot.

Kirjel "Nõuded toetuste eest" kajastatakse nõudeid toetuste rahastajate vastu sihtasutuse ja tema partnerite poolt tehtud kulude osas.

31.12.2023 seisuga on nõuded 1 241 006 eurot sh:

Haridus- ja teadusministeerium 1 129 550 eurot,

Euroopa Komisjoni institutsioonidelt 111 456 eurot,

31.12.2022 seisuga on nõuded 3 345 271 eurot sh:

Haridus- ja teadusministeerium 3 290 934 eurot,

Euroopa Komisjoni institutsioonidelt 54 337 eurot.

Lisa 4 Maksude ettemaksed ja maksuvõlad

(eurodes)

	31.12.2023	31.12.2022
	Maksuvõlg	Maksuvõlg
Käibemaks	15	177
Üksikisiku tulumaks	49 520	39 044
Erisoodustuse tulumaks	5 086	2 125
Sotsiaalmaks	91 854	69 848
Kohustuslik kogumispension	3 706	3 267
Töötuskindlustusmaksed	5 580	4 533
Kokku maksude ettemaksed ja maksuvõlad	155 761	118 994

Lisa 5 Materiaalsed põhivarad

(eurodes)

	Ehitised					Kokku
		Transportvahendid		Masinad ja seadmed	Muud materiaalsed põhivarad	
			Muud masinad ja seadmed			
31.12.2022						
Soetusmaksumus		21 416	30 600	52 016	17 037	69 053
Akumuleeritud kulum		-17 378	-30 600	-47 978	-11 733	-59 711
Jääkmaksumus		4 038	0	4 038	5 304	9 342
Ostud ja parendused	67 728					67 728
Amortisatsioonikulu	-4 926	-4 038		-4 038		-8 964
Allahindlused väärtuse languse tõttu					-5 304	-5 304
31.12.2023						
Soetusmaksumus	67 728	21 416	30 600	52 016	17 037	136 781
Akumuleeritud kulum	-4 926	-21 416	-30 600	-52 016	-17 037	-73 979
Jääkmaksumus	62 802	0	0	0	0	62 802

2023 aastal remonditi AS Emajõe Ärikeskusest rendivat pinda ning selle töö maksumus ületas põhivara kapitaliseerimise piiri ning tööd võeti arvele põhivarana.

Lisa 6 Kasutusrent (eurodes)

Aruandekohustuslane kui rentnik

	2023	2022
Kasutusrendikulu	-198 107	-197 734
Järgmiste perioodide kasutusrendikulu mittekatkestatavatest lepingutest		
	31.12.2023	31.12.2022
12 kuu jooksul	-174 382	-26 464

2023 aastal on kasutusrendikuluna kajastatud büroode ja ruumide rendid AS Emajõe Ärikeskuse, Välisministeeriumilt ja Jukka Savolt ning arvutitöökohta rent Riigi Info- ja Kommunikatsiooni tehnoloogia Keskuselt. 2022 aastal renditi arvutitöökohti Registrite ja Infosüsteemide Keskuselt.

Lisa 7 Võlad ja ettemaksed (eurodes)

	31.12.2023	12 kuu jooksul
Võlad tarnijatele	122 073	122 073
Võlad töövõtjatele	112 199	112 199
Maksuvõlad	155 761	155 761
Muud võlad	447	447
Muud viitvõlad	447	447
Saadud ettemaksed	2 025 981	2 025 981
Muud saadud ettemaksed	2 025 981	2 025 981
Toetuste ja siirete kohustised	215 143	215 143
Kokku võlad ja ettemaksed	2 631 604	2 631 604
	31.12.2022	12 kuu jooksul
Võlad tarnijatele	239 241	239 241
Võlad töövõtjatele	74 640	74 640
Maksuvõlad	118 994	118 994
Muud võlad	2 471	2 471
Muud viitvõlad	2 471	2 471
Saadud ettemaksed	855 575	855 575
Muud saadud ettemaksed	855 575	855 575
Toetuste ja siirete kohustised	2 722 037	2 722 037
Kokku võlad ja ettemaksed	4 012 958	4 012 958

Kirjel "Muud saadud ettemaksed" kajastakse toetuste maksmiseks või projektide elluviimiseks rahastajatelt saadud ettemaksed.

31.12.2023 seisuga kokku 2 025 981 eurot sh Kultuuriministeeriumilt 1 290 000 eurot ja Euroopa Komisjoni institutsioonidelt 735 981 eurot. 31.12.2022 seisuga oli see summa 855 575 eurot Euroopa Komisjoni institutsioonidelt.

Kirjel "Muud viitvõlad" on kajastatud toetuse tagasimakse kohustus summas 39,75 eurot Haridus ja Teadusministeeriumile seoses Resta projektiga ning 407,97 eurot on kredikaardi kohustus 31.12.2023 seisuga.

Kirjel "Toetuse ja siirete kohustised" on kajastatud Mobilitas 3.0, Resta projektide partneritele tasumata summad kokku 178 931 eurot ning väliskoostööprojektide partneritele tasumata summad kokku 36 212 eurot seisuga 31.12.2023.

Lisa 8 Annetused ja toetused

(eurodes)

	2023	2022
Sihtfinantseerimine tegevuskuludeks	1 865 346	3 742 989
Mittesihtotsatabelised annetused ja toetused	78 145 650	61 826 981
Sihtfinantseerimise vahendamine tegevuskuludeks	2 897 832	9 627 758
Sihtfinantseerimise vahendamine põhivara soetuseks	25 445	0
Kokku annetused ja toetused	82 934 273	75 197 728
sh eraldi riigieelarvest	78 145 650	61 801 981
sh Euroopa Komisjoni rahastus	453 656	299 979
sh EL struktuurifondide vahenditest	4 280 047	12 944 588
sh Norra EMP programmist	54 920	126 180
sh muud toetused ning tegevustoetused	0	25 000

Lisa 9 Jagatud annetused ja toetused

(eurodes)

	2023	2022
Liikmemaksud	-553 563	-888 756
Uurimistoetused	-56 875 298	-46 959 635
Väliskoostöö projektide toetus	-1 827 787	-1 591 938
Mobilitas+ programmi toetused	-919 234	-4 779 447
EL raamprogrammi ettevalmistus- ja käibemaksutoetus	-229 000	-342 000
Teaduse populariseerimise toetus	-335 211	-213 311
ResTA programmi toetus	-1 410 043	-3 657 386
RITA programmi toetus	-238 939	-1 096 829
TeaMe+ programmi toetus	-33 074	-86 244
Preemiad ja stipendiumid	-71 959	-59 166
Tegevustoetus	-98 700	-60 000
Arendusandid	-396 883	-901 364
Mobilitas 3.0 toetus	-176 990	0
Rahvusvahelise taristu teaduskoostöö toetus	-216 072	0
Tippteadlaste ja järeldoktori uurimistoetused	-2 280 963	-1 652 054
Tuumiktaristute toetus	-1 267 855	-1 220 378
Kokku jagatud annetused ja toetused	-66 931 571	-63 508 508

Lisa 10 Mitmesugused tegevuskulud

(eurodes)

	2023	2022
Mitmesugused bürookulud	-54 164	-62 984
Uurimis- ja arengukulud	-186 777	-1 340 308
Lähetuskulud	-196 843	-169 625
Koolituskulud	-27 377	-28 884
Hoonete, ruumide majandamiskulud	-234 650	-231 142
Info- ja kommunikatsioonitehnoloogia kulud	-98 737	-64 506
Ürituste ja näituste korraldamise kulud	-756 188	-774 319
Sõidukite majandamiskulud	-1 114	-1 345
Inventari majandamiskulud	-29 339	-5 456
Meditsiinikulud	-5 193	-5 677
Õppevahendite ja koolituse kulud	0	-4 631
Kolmandatele isikutele hüvitatud kulud	-106 005	-134 652
Transporditeenused	-985	-1 363
Tervise edendamise kulud	-9 372	-6 936
Muud	-100	-222
Kokku mitmesugused tegevuskulud	-1 706 844	-2 832 050

Lisa 11 Tööjõukulud

(eurodes)

	2023	2022
Palgakulu	-2 099 187	-1 758 207
Sotsiaalmaksud	-859 654	-713 388
Võlaõiguslike lepingute alusel makstud palgakulu	-518 380	-439 934
Muud	-60 147	-45 328
Kokku tööjõukulud	-3 537 368	-2 956 857
Töötajate keskmine arv taandatuna täistööajale	74	69

Kirjel "Muud" on kajastatud erisoodustuskulu. Juhatuse liikme lepinguga töötajaid oli 1 ja töölepinguga töötajaid 75 seisuga 31.12.2023 a.

Lisa 12 Muud kulud

(eurodes)

	2023	2022
Kahjum valuutakursi muutustest	199	2 245
Käibemaks	-259 785	-488 779
Ettevõtte tulumaks	-2 943	-1 134
Kokku muud kulud	-262 529	-487 668

Kirjel "Ettevõtte tulumaks" on kajastatud maksukulu kingituste, annetuste ja vastuvõtukulude maksustamisest.

Lisa 13 Intressitulud

(eurodes)

	2023	2022
Intressitulu hoiustelt	764 920	16 627
Kokku intressitulud	764 920	16 627

Lisa 14 Seotud osapooled

(eurodes)

Tegev- ja kõrgemale juhtkonnale arvestatud tasud ja muud olulised soodustused		
	2023	2022
Arvestatud tasu	-73 771	-73 466